

КАЗНЕНАТА ПОЛИТИКА НА СУДОВИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО ПЕРИОДОТ 2007-2011

УДК 343.19.077.6(497.7)„2007/2011
1.01 Изворна научна статија

Апстракт

Предмет на анализа на овој труд е судската казнена политика во Република Македонија во периодот 2007-2011 година, притоа, не задржувајќи се на законската казнена политика, односно на законски пропишаните санкции по вид и висина. Заради изведување конзистентни заклучоци најпрвин во трудот се анализираат некои значајни феноменолошки карактеристики на криминалитетот во Република Македонија во анализираниот период, посебно обемот на криминалитетот и неговата структура според глави на сторени кривични дела од КЗМ. Потоа, се анализираат изречените санкции според вид и висина, според групи на кривични дела и според основни судови што ги изрекуваат.

За анализа на казнената политика во Република Македонија користени се официјалните статистички податоци од Државниот завод за статистика на Република Македонија во период од 2007 до 2011 година.

Ова истражување е особено значајно бидејќи анализата на судската казнена политика е од значење за да се оцени ефикасноста на различните санкции. Односот помеѓу судската практика на казнување и стапките на криминалитет може да бидат значајни за изведување заклучоци за делотворноста на различните санкции и да покажат во која мера се применуваат поедини санкции.

Вовед

Еден од главните предизвици со кој се соочуваат оние кои ја носат казнената политика, е како општеството би требало да реагира спрема оние кои го кршат правото. Земајќи го во предвид постојаниот раст на стапките на криминалитет, ова е прашање што го привлекува вниманието со години.

Соодветната борба против криминалитетот, како главна цел на казнената политика, бара поголемо залагање при изучувањето на етиологијата на криминалитетот во општеството и примена на нови, соодветни и подобри мерки од постоечките со цел да се постигнат целите на казнената политика - сузбивање на криминалитетот. Ниту една држава не успеала да го искорени криминалитетот како негативна и опасна реална општествена појава, но секоја држава презема мерки за контрола и превенција, кои се интегрирани во казнената политика како дел од севкупната политика, со цел криминалитетот да може да се држи под контрола. Не може да се очекува дека ќе биде пронајден лек за антисоцијалното, криминално поведение, како што не може да се очекува да се најде решение за проблемот на криминалот. Реалноста е далеку од бајка. Вистината е дека во светот во кој живееме има луѓе што сторуваат казнени дела, има жртви на криминал, и има казненоправен систем што произведува значителен број на криминалци. Она кон што треба да се тежнее е да се најде решение за фаќање во костец со причините

---

¹ Доцент, Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје.

на криминалитетот, да се преземат активности што ќе го намалат истиот до одреден степен што ќе биде прифатлив и лесно ќе се контролира. А, единствен пристап за сузбивање на криминалитетот секако дека не постои, потребно е да се превземат бројни интервенции со цел максимизирање на ефективността.

Казнената политика е дисциплина која претставува единство на теоретски и начелни политички, уставноправни и законодавни определеби спрема криминалните активности, како и збир на практични мерки за нивна контрола и превенција. Тоа е практична непосредна активност за спречување на криминалитетот со примена на широка лепеза на превентивни и репресивни мерки, методи и постапки, која ја спроведуваат одредени субјекти на криминалната политика.²

Двата основни вида на борба против криминалитетот се превентивното и репресивното делување. Вообичаено под борба против криминалитетот се смета преземањето мерки од страна на надлежните полициски, судски и обвинителски органи, но, сепак, сигурно е дека превентивното дејствување преку подобра општествена организација и ефикасно решавање на социјалните проблеми, можат значително да ја подобрат ситуацијата на тој план. Сепак, паралелна и меѓусебна координирана примена на превенција и репресија е единствената реалност и перспективи во акцијата за спречување и борба против криминалитетот.³

Несомнено е дека вообичаената реакција спрема криминалитетот во многу законодавства е казнувањето. Но, прашањето се усложнува по однос на изборот на видот на кривична санкција од плејадата која стои на располагање. Дали сторителот на кривично дело да се казни со казна затвор, парична казна, со некоја од споредните казни или со, денес, сè попопуларните алтернативни мерки.

Системот на кривични санкции во Република Македонија е определен со Кривичниот законик на Република Македонија (КЗМ).⁴ Така, кривични санкции се: казните, алтернативните мерки, мерките на безбедност и воспитните мерки⁵ чие извршување се уредува со Законот за извршување на санкциите (ЗИС)^{6,7}

За кривични дела на кривично одговорните сторители може да им се изречат следниве казни: 1) казна затвор, 2) парична казна, 3) забрана на вршење професија, дејност или должност, 4) забрана на управување со моторно возило и 5) протерување странец од земјата.⁸

---

² Сулејманов, З., (2001), Криминална политика, Графохартија, Скопје. Milutinovic, M., (1984), Kriminalna Politika, Beograd: Savremena Administracija. Kokolj, Mitar (2009) „Kratak osvrt na uslovljenost i pravce kretanja kriminalne politike na područjima posebno pogođenim raspadom bivše zajedničke države, Naučni skup sa međunarodnim učešćem Sinergija 2009, Univerzitet Sinergija, Pravni fakultet, Bijeljina.

³ Kokolj, Mitar (2009) „Kratak osvrt na uslovljenost i pravce kretanja kriminalne politike na područjima posebno pogođenim raspadom bivše zajedničke države, Naučni skup sa međunarodnim učešćem Sinergija 2009, Univerzitet Sinergija, Pravni fakultet, Bijeljina.

⁴ Кривичен законик на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.37/1996; 80/1999; 4/2002; 43/2003; 19/2004; 81/2005; 60/2006; 73/2006; 7/2008; 139/2008; 114/2009 и 51/2011).

⁵ В. чл.4 КЗМ.

⁶ Закон за извршување на санкциите („Службен весник на Република Македонија“ бр.2/2006 и 57/2010).

⁷ В. чл.1 ст.2 ЗИС.

⁸ В. чл.33 ст.1 КЗМ.

Алтернативни мерки што може да им се изречат на сторителите на кривичните дела се: 1) условна осуда, 2) условна осуда со заштитен надзор, 3) условно прекинување на кривичната постапка, 4) општокорисна работа, 5) судска опомена и 6) куќен затвор.⁹

На сторителите на кривични дела може да им се изречат следниве мерки на безбедност: 1) задолжително психијатриско лекување и чување во здравствена установа, 2) задолжително психијатриско лекување на слобода и 3) задолжително лекување на алкохоличари и наркомани.¹⁰

Но, проблемот не застанува на видот на кривичната санкција што ќе му биде изречена на сторителот на кривичното дело. Следно на кое треба да се посвети внимание за да се задоволи правдата и правичноста, е висината на кривичната санкција. И тука, на помош доаѓа поставената цел на казнувањето. Ги има неколку, рехабилитација, превенција (генерална и/или специјална), incapacitation односно онеспособување на сторителот од понатамошно вршење казнени дела со отстранување на одделни екстремитети од телото, или со затворање во ограничен простор, или најсуровата форма - егзекуцијата.¹¹

Во утврдувањето на целите на казнувањето во Република Македонија треба да се тргне од КЗМ, според кој цел на казнувањето покрај остварување на правдата, е: 1) спречување на сторителот да врши кривични дела и негово превоспитување и 2) воспитно да се влијае врз другите да не вршат кривични дела.¹²

Системот на извршување на санкциите по својата суштина е ориентиран кон тоа да обезбеди *прво*, остварувањето на правдата што е израз на ретрибуција, односно барање за справедлива и сразмерна, пропорционална казна со стореното; *второ*, преку ресоцијализација на осуденото лице да се постигне специјална превенција, односно осуденото лице да се спречи повторно да сторува кривични дела, и *трето*, генерална превенција, односно воспитно да се влијае врз другите да не вршат кривични дела. Извршувањето на санкциите мора да се разгледува интегрално и во контекст на општествените услови и односи во кои се применува и чија заштита ја обезбедува. Во таа смисла, извршувањето на санкциите мора да се разгледува низ комплексноста на поставените цели во кривичниот закон, бидејќи само на тој начин се обезбедува изведување и поставување на начелата на извршување на кривичните санкции.

Во поставувањето на основната цел на извршувањето на казната затвор, ЗИС тргнува од начелото на специјална превенција и ресоцијализација - оспособување на осудените лица да се вклучат во општеството со најдобри изгледи за самостоен живот во согласност со закон. Заради постигнување на целта на извршувањето на казната затвор кај осудените лица се развива чувството на одговорност и се поттикнуваат да го прифатат и активно да учествуваат во третманот за време на извршувањето на казната, мотивиран и насочен кон превоспитување и развивање на позитивните карактерни особини и способности што го забрзува успешното враќање во општеството.¹³

⁹ В. чл.48-а КЗМ.

¹⁰ В. чл.61 КЗМ.

¹¹ Hirsch, von A. & Ashworth, A., (Eds.), (1998), Principled Sentencing: Readings on Theory and Policy, Oregon: Hart Publishing, Oxford and Portland.

McLaughlin, E. & Muncie, J., (Eds.), (2001), The Sage Dictionary of Criminology, London: Sage Publications.

¹² В. член 32 КЗМ.

¹³ В. член 37 ЗИС.

Според КЗМ, целта на алтернативните мерки, пак, е спрема кривично одговорниот сторител да не се примени казна за полесни дела кога тоа не е нужно заради кривично-правна заштита и кога може да се очекува дека целта на казнувањето може да се оствари со предупредување со закана на казна (условна осуда), само предупредување (судска опомена) или со мерки на помош и надзор на однесувањето на сторителот на слобода¹⁴

Понатаму, според КЗМ цел на мерките на безбедност е да се отстранат состојбите или условите што можат да влијаат сторителот во иднина да врши кривични дела.¹⁵

Во трудот се анализирани изречените кривични санкции спрема полнолетни лица по вид и висина во Република Македонија во периодот 2007-2011 година, што е јасна основа за донесување заклучоци по однос на казнената политика што ја водат судовите во нашата држава.

Воопшто се поставува прашањето зошто е потреба една ваква анализа кога знаеме дека казнувањето во голем дел е субјективна категорија. Имено, при судското одмерување на казната доминира начелото на индивидуализација, според кое судијата се определува за казна што според видот и висината е најпогодна во конкретниот случај кај сторителот на казненото дело да ги оствари целите на казнувањето. Судот му одмерува казна на сторителот на казненото дело во границите што се пропишани со закон за тоа дело, имајќи ги во предвид кривичната одговорност на сторителот, тежината на делото и целите на казнувањето. Законот го задолжува судот посебно да води сметка за вкупното дејство на казната и нејзините последици врз личноста на сторителот и потребите за негова ресоцијализација. Понатаму, судот треба да ги земе во предвид сите околности што влијаат казната да биде поголема или помала (олеснувачки и отежнувачки околности), а особено: степенот на кривичната одговорност, побудите од кои е сторено делото, јачината на загрозувањето или повредата на заштитеното добро, околностите под кои е сторено делото, придонесот на жртвата во извршувањето на делото, поранешниот живот на сторителот, неговите лични прилики и неговото однесување по стореното казнено дело, како и други околности што се однесуваат на личност на сторителот. Особено релевантна отежнувачка околност при одмерување на казната претставува повратот. Имено, при одмерување на казна на рецидивист, судијата треба посебно да земе во предвид дали се работи за специјален или генерален поврат, дали делата се сторени од исти побуди и колку време поминало од поранешната осуда, односно издржана или простена казна.¹⁶

Предмет на анализа на овој труд е судската казнена политика во Република Македонија во периодот 2007-2011 година, притоа, не задржувајќи се на законската казнена политика, односно на законски пропишаните санкции по вид и висина.¹⁷ Заради

---

¹⁴ В. член 48 КЗМ.

¹⁵ В. член 60 КЗМ.

¹⁶ В. Кривичен законик на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.37/1996; 80/1999; 4/2002; 43/2003; 19/2004; 81/2005; 60/2006; 73/2006; 7/2008; 139/2008; 114/2009 и 51/2011). В. Камбовски, В., (2006), Казнено право (општ дел), Култура, Скопје. В. Марјановиќ, Ѓ, и Каневчев, М. (2010), Македонско кривично право (општ дел), Скопје: Просветно дело. В. Проевски, Ј., (1998), Кривичен законик (објаснувања, коментари, судска практика), Скопје: Агенција „Академик“. В. Сулејманов, З., (2001), Кривично право (општ дел), Графохартија, Скопје.

¹⁷ КЗМ пропишува казна затвор во траење од минимум 30 дена, а максимум 15 години, како и казна доживотен затвор која може да се замени со казна затвор од 20 години. Лицето кое издржало најмалку половина од затворската казна, а исклучително една третина, и за кое може основано да се очекува дека

изведување конзистентни заклучоци најпрвин во трудот се анализираат некои значајни феноменолошки карактеристики на криминалитетот во Република Македонија во анализираниот период, посебно обемот на криминалитетот и неговата структура според глави на сторени кривични дела од КЗМ. Потоа, се анализираат изречените санкции според вид и висина, групи на кривични дела и според основни судови што ги изрекуваат.

За анализа на казнената политика во Република Македонија користени се официјалните статистички податоци од Државниот завод за статистика на Република Македонија во период од 2007 до 2011 година.

Ова истражување е особено значајно бидејќи анализата на судската казнена политика е од значење за да се оцени ефикасноста на различните санкции. Односот помеѓу судската практика на казнување и стапките на криминалитет може да бидат значајни за изведување заклучоци за делотворноста на различните санкции и да покажат во која мера се применуваат поедини санкции.

1. Изречени кривични санкции во Република Македонија во периодот 2007-2011 година

1.1 Обем на криминалитетот

За анализа на казнената политика најнапред треба да се даде сумарен преглед на одредени феноменолошки карактеристики на криминалитетот во Република Македонија, посебно обемот на криминалитетот и неговата структура според глави на сторени кривични дела од КЗМ.

Под обем на криминалитетот се подразбира вкупен број на сторени казнени дела и вкупен број сторители на кривични дела во одредено време и на одреден простор.

Обемот на криминалитетот може да се утврдува според (1) поднесени кривични пријави против сторители на кривични дела (најблизок до реалниот (не)откриен криминалитет), (2) поднесени обвиненија (податоци што ја отсликуваат политиката на Јавниот обвинител и квалитетот на поднесени кривични пријави) или според (3) пресудениот криминалитет односно според осудени сторители на кривични дела. Односот на овие три показатели укажува на изградена политика и критериуми на органите на казнениот прогон во откривањето, обвинувањето и пресудувањето. Нашата официјална статистика евидентира сторители, но не и казнени дела, а бројот на сторители не се совпаѓа со бројот на сторени казнени дела.

Анализирајќи ги податоците од Државниот завод за статистика може да се извлечат следниве заклучоци во врска со обемот на криминалитетот во Република Македонија.

За анализираниот период (2007-2011) вкупниот број на пријавени полнолетни сторители на кривични дела се движи од 23305 лица во 2007 година, по што во следните

добро ќе се однесува на слобода, може условно да се отпушти од издржување на казна затвор под услов до истекот на времето за кое е изречена казна да не стори ново казнено дело. Во случај да осудениот додека е на условен отпуст стори едно или повеќе дела за кои е предвидена казна затвор или малолетнички затвор, доаѓа до отповикување на условниот отпуст (облигаторно или факултативно). В. член 35-37 КЗМ. Паричната казна се изрекува во дневни глоби од најмалку пет, а најмногу 360. Притоа, при одредувањето на висината на дневната глоба, судот особено ги зема во предвид имотните и личните прилики на сторителот. Најмалата вредност на дневната глоба е едно евро, а најголемата 5.000 евра во денарска противвредност. В. чл.38 – 38-а КЗМ.

години континуирано расте со исклучок на 2010 година, а во 2011 година тој број изнесува 31284 лица. Или, во 2008 година во однос на 2007 бележи пораст од 13%, во 2009 во однос на 2008 – пораст од 15%, во 2010 во однос на 2009 – пад од 1%, а во 2011 во однос на 2010 – пораст од 4%. Меѓутоа, според податоците, порастот на вкупно пријавените полнолетни лица во однос на 2007 година бележи пораст од дури 34%.

Што се однесува до бројот на вкупно обвинети лица во анализираниот период, тој број флукуира, бележи пад од 3% во 2008, па пораст од 5% во 2009, па повторно пад од 6% во 2010 година, па во 2011 година, бележи повторно пораст од 9%. Или, во 2011 година во однос на 2007 бележи пад од 5%.

Во 2007 година бројот на осудени полнолетни лица изнесува 9639, по што во 2008 година стапката опаѓа за 1%. Во 2009 година повторно расте за 3%, за да во 2010 година опадне за 6%, а во 2011 година бележи пораст од 7% и вкупниот број осудени полнолетни лица изнесува 9810. Или, бројот на вкупно осудени лица бележи пораст од 2% во 2011 година во однос на 2007 година.

Од анализата на податоците може да се заклучи дека во просек во анализираниот период 41,7% од вкупно пријавените полнолетни лица се обвинети, а во просек 34,3% имаат судска завршница односно се осудени. Овие податоци зборуваат за квалитетот на поднесените кривични пријави, како и за работата на казнениот прогон воопшто.

Табела 1. Вкупно пријавени, обвинети и осудени полнолетни лица во периодот 2007-2011

	2007	2008	2009	2010	2011
Вкупно пријавени	23305	26409	30404	30004	31284
Индекс	100	113	115	99	104
Вкупно обвинети	11648	11310	11905	11239	12219
Индекс	100	97	105	94	109
Вкупно осудени	9639	9503	9801	9169	9810
Индекс	100	99	103	94	107

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија

Да заклучиме, ако ги земеме во предвид податоците за вкупно пријавени полнолетни сторители на кривични дела (податоци што се најблизу до реалниот (не)откриен криминалитет), може да заклучиме дека во анализираниот период криминалитетот во Република Македонија драстично е зголемен, дури за 34%. Исто така, може да се заклучи дека полицијата и јавното обвинителство мора за потребите на кривичната пријава, односно обвинението, да обезбедат цврсти докази, за да не се случува само 34,3% од вкупно пријавените полнолетни лица да бидат и осудени за конкретно стореното кривично дело. Понатаму во текстот се анализирани податоците за вкупно осудени полнолетни сторители на кривични дела.

1.2 Структура на криминалитетот според групи на кривични дела од КЗМ

Анализата на структурата на криминалитетот според глави казнени дела од КЗМ покажува дека најголем број од полнолетните сторители на кривични дела биле осудени за кривични дела против имотот (глава 23 од КЗМ), во просек 39,78%. За анализираниот период 2007-2011 година, бројот на сторители на казнени дела против имотот во вкупниот

број осудени лица, се движи од 40,3% во 2007 година, потоа во 2008 година бележи пад на 39,7%, во 2009 година повторно благо расте на 40,3%, по што во следните две години благо опаѓа и изнесува 39,4% во 2010 и 39,2% во 2011 година.

Со ова уште еднаш се потврдува една феноменолошка карактеристика на криминалитетот во Република Македонија, дека најголемиот број сторители на кривични дела се сторители на имотни деликти, пред сè тешки кражби, по што следуваат измами, па разбојнички кражби, разбојништва, итн. Ова е основа за понатамошни етиолошки истражувања, за да се утврди што е она што се јавува како причина и го условува имотниот криминалитет во Република Македонија.

Следува групата кривични дела против безбедноста на јавниот сообраќај (глава 27 од КЗМ), со просечно учество во криминалитетот од 18,92%. Или, за анализираниот период процентот се движи помеѓу 18% како најниска стапка забележана во 2011 година, до 19,8% како највисока стапка забележана во 2008 година.

Во просек 9,14% од вкупниот број осудени полнолетни лица сториле кривични дела против животот и телото (глава 14 од КЗМ), односно со процентуална застапеност од 8,8% (2008 година) до 9,6% во 2011 година.

Следуваат главата кривични дела против јавниот ред (глава 33 од КЗМ) (во просек 6,16%), односно со најниска забележана стапка од 5,7% во 2008 година и највисока стапка од 6,8% во 2011 година и кривичните дела против правниот сообраќај (глава 32 од КЗМ) (во просек 5,62%).

Останатите групи на кривични дела се со помало учество во вкупниот број осудени полнолетни сторители на кривични дела, и тоа, во просек 2,88% се сторители на кривични дела против бракот, семејството и младината, 2,62% се сторители на кривични дела против јавните финансии, платниот промет и стопанството, 1,92% се сторители на кривични дела против слободите и правата на човекот и граѓанинот, 1,8% - кривични дела против честа и угледот, 1,6% - кривични дела против службената должност, 1,28% - кривични дела против општата сигурност на луѓето и имотот, 1,06% - кривични дела од посебни закони, 0,76% - кривични дела против половата слобода и половиот морал и 0,12% се сторители на кривични дела против вооружените сили. Податоците се сумирани во Табела 2.

Табела 2. Вкупно осудени полнолетни лица според групи на кривични дела од КЗМ (2007-2011)

	2007	%	2008	%	2009	%	2010	%	2011	%	Средна вредност
Вкупно осудени	9639		9503		9801		9169		9810		
Индекс	100		99		103		94		107		
XIV кд против животот и телото	828	8,6	835	8,8	905	9,2	872	9,5	945	9,6	9,14
Индекс	100		101		108		96		108		
XV кд против слободите и правата на човекот и граѓанинот	109	1,1	173	1,8	185	1,9	217	2,4	240	2,4	1,92
Индекс	100		159		107		117		111		
XVIII кд против честа и угледот	162	1,7	166	1,7	186	1,9	179	2,0	169	1,7	1,8
Индекс	100		102		112		96		94		
XIX кд против	89	0,9	92	1,0	65	0,7	54	0,6	54	0,6	0,76

половата слобода и половниот морал											
Индекс	100		103		71		83		100		
XX кд против бракот, семејството и младината	265	2,7	272	2,9	255	2,6	272	3,0	317	3,2	2,88
Индекс	100		103		94		107		117		
XXIII кд против имотот	3888	40,3	3770	39,7	3952	40,3	3612	39,4	3850	39,2	39,78
Индекс	100		97		105		91		107		
XXV кд против јавните финансии, платниот промет и стопанството	268	2,8	251	2,6	204	2,1	293	3,2	240	2,4	2,62
Индекс	100		94		81		144		82		
XXVI кд против општата сигурност на луѓето и имотот	128	1,3	124	1,3	134	1,4	100	1,1	126	1,3	1,28
Индекс	100		97		108		75		126		
XXVII кд против безбедноста на јавниот сообраќај	1753	18,2	1885	19,8	1903	19,4	1764	19,2	1770	18,0	18,92
Индекс	100		108		101		93		100		
XXVIII кд против државата	1	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,0	0	0,0	0
Индекс	100		0		0		0		0		
XXXIX кд против вооружените сили	27	0,3	13	0,1	6	0,1	4	0,0	7	0,1	0,12
Индекс	100		48		46		67		175		
XXX кд против службената должност	153	1,6	175	1,8	167	1,7	142	1,5	133	1,4	1,6
Индекс	100		114		95		85		94		
XXXII кд против правниот сообраќај	665	6,9	544	5,7	534	5,4	481	5,2	477	4,9	5,62
Индекс	100		82		98		90		99		
XXXIII кд против јавниот ред	628	6,5	537	5,7	592	6,0	535	5,8	665	6,8	6,16
Индекс	100		86		110		90		124		
Останати кривични дела	504	5,2	539	5,7	611	6,2	566	6,2	773	7,9	6,24
Индекс	100		107		113		93		137		
кд од посебни закони	171	1,8	127	1,3	102	1,0	77	0,8	44	0,4	1,06
Индекс	100		74		80		75		57		
Вкупно		100,0		100,0		100,0		100,0		100,0	100

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија

Да заклучиме, бројот на осудени полнолетни лица во анализираниот период (2007-2011) бележи благ пораст. Најголем број од полнолетните сторители на кривични дела се осудени за кривични дела против имотот, во просек 39,78%. Со ова уште еднаш се потврдува една феноменолошка карактеристика на криминалитетот во Република Македонија, дека најголемиот број сторители на кривични дела се сторители на имотни деликти, пред сè тешки кражби, по што следуваат измами, па разбојнички кражби, разбојништва, итн.

Следуваат групата на кривични дела против безбедноста на јавниот сообраќај, групата кривични дела против животот и телото, против јавниот ред и кривичните дела против правниот сообраќај. Останатите кривични дела се со процентуално учество помало од 3% во вкупниот број осудени полнолетни лица. Она што, исто така, може да се изведе како заклучок од податоците е фактот дека од година во година се забележува значителен пораст на осудени лица за кривични дела против слободите и правата на човекот и граѓанинот, додека кај останатите групи на кривични дела се забележува незначителен пад и пораст на бројот на осудени лица. Забележлив е падот на осудени лица за кривични дела против службената должност и за кривични дела против правниот сообраќај.

Може да се заклучи дека пресудениот криминалитет во Република Македонија во анализираниот период се одвива според одредени закономерности без драстични отстапувања по однос на неговиот обем и структура.

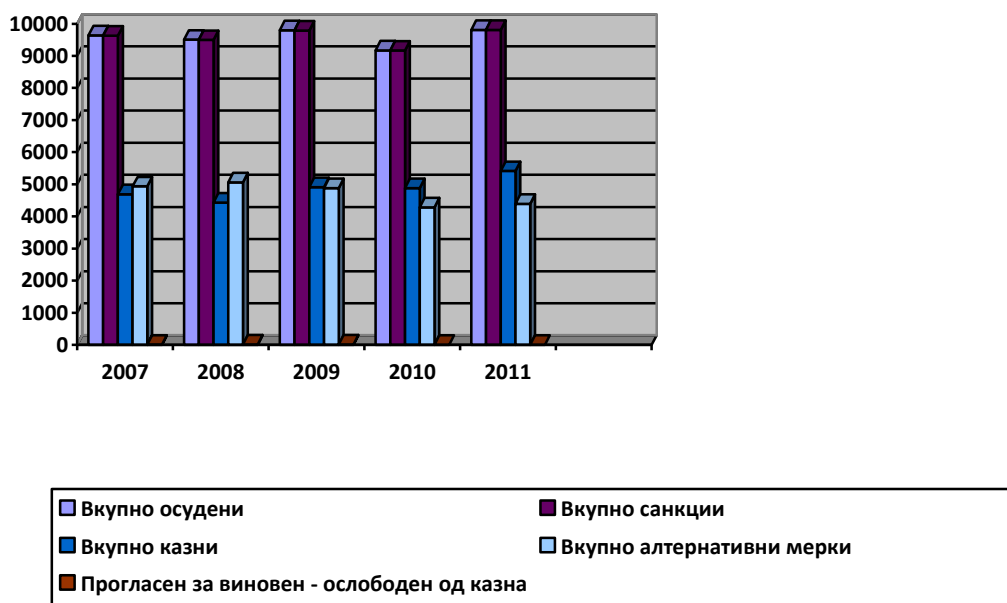
1.3 Вид на изречени санкции

Од анализата на податоците за казнената политика во Република Македонија во периодот 2007-2011 година произлегуваат следниве заклучоци.

Во анализираниот период се изречени вкупно 9630 санкции во 2007 година, 9493 во 2008, 9790 во 2009, 9165 во 2010 и во 2011 година биле изречени вкупно 9806 кривични санкции.

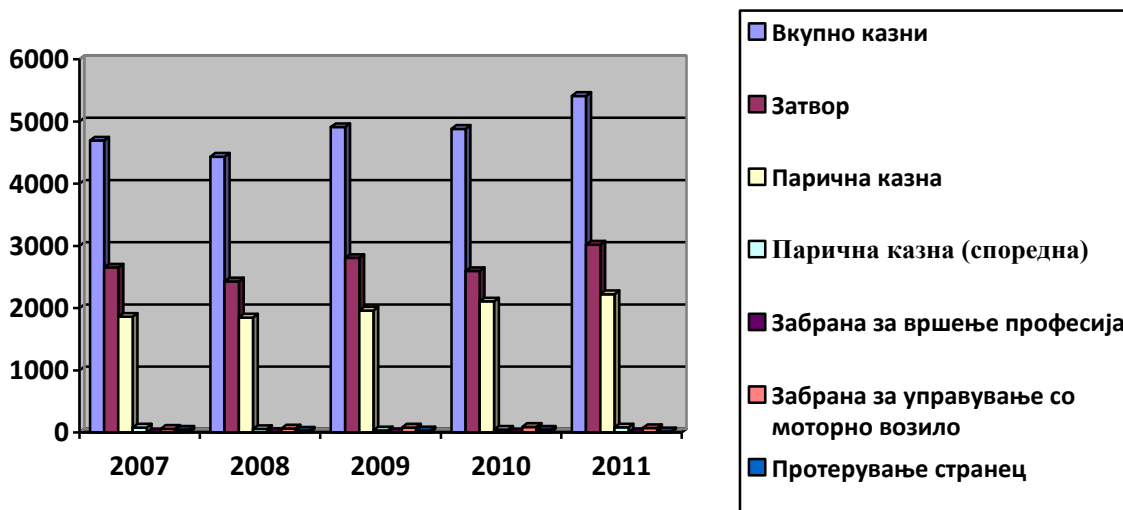
Од вкупниот број изречени кривични санкции во анализираниот период, во просек биле изречени 50,82% казни, а 49,18% алтернативни мерки. Но, може да се заклучи дека во 2007 и 2008 година е поголем бројот на изречени алтернативни казни, по што во следните три години се забележува пораст на изречените казни за сметка на изречените алтернативни мерки.

Графикон 1.

Од вкупниот број изречени казни, во просек, отпаѓа на казната затвор – 55,5%, 41,1% се изречени парични казни, следи казната забрана за управување со моторно возило – 1,46%, во 1,2% е изречена парична казна како споредна казна, 0,7% од изречените казни се протерување странец од земјата и 0,04% од изречените казни биле забрана за вршење професија, дејност или должност.

Графикон 2.

Од друга страна, од вкупниот број изречени алтернативни мерки (49,18%), дури 87,62%, во просек, биле изречени условни осуди на казната затвор, потоа, 8,68% биле условни осуди на парична казна и 3,7% биле изречени судски опомени. Останатите алтернативни мерки: условна осуда со заштитен надзор, условно прекинување на

кривичната постапка, општокорисна работа и куќен затвор, воопшто не биле изречени, со исклучок на алтернативната мерка општокорисна работа, која била изречена во еден случај во 2007 година.

Графикон 3.

Во просек, 0,078% од вкупниот број осудени лица биле прогласени за виновни, но биле ослободени од казна. Податоците се сумирани во Табела 3.

Табела 3. Осудени полнолетни лица според видот на изречената санкција (2007-2011)

	2007	%	2008	%	2009	%	2010	%	2011	%	Средна вредност
Вкупно осудени	9639		9503		9801		9169		9810		
Индекс	100		99		103		94		107		
Жени	622	6,5	635	6,7	695	7,1	669	7,3	661	6,7	
Индекс	100		102		109		96		99		
Вкупно санкции	9630		9493		9790		9165		9806		
Индекс	100		99		103		94		107		
Вкупно казни	4694	48,7	4434	46,7	4912	50,2	4882	53,3	5412	55,2	50,82
Индекс	100		94		111		99		111		
Затвор	2654	56,5	2430	54,8	2808	57,2	2596	53,2	3020	55,8	55,5
Индекс	100		92		116		92		116		
Парична казна	1861	39,6	1849	41,7	1960	39,9	2109	43,2	2223	41,1	41,1
Индекс	100		99		106		108		105		
Парична казна (споредна)	78	1,7	55	1,2	32	0,7	44	0,9	81	1,5	1,2
Индекс	100		71		58		138		184		
Забрана за вршење професија	0	0,0	7	0,2	2	0,0	0	0,0	1	0,0	0,04
Индекс	100		700		29		0		100		

Забрана за управување со моторно возило	57	1,2	62	1,4	78	1,6	89	1,8	70	1,3	1,46
Индекс	100		109		126		114		79		
Протерување странец	44	0,9	31	0,7	32	0,7	44	0,9	17	0,3	0,7
Индекс	100		70		103		138		39		
Вкупно алтернативни мерки	4936	51,3	5059	53,3	4878	49,8	4283	46,7	4394	44,8	49,18
Индекс	100		102		96		88		103		
Условна осуда затвор	4298	87,1	4266	84,3	4238	86,9	3753	87,6	4052	92,2	87,62
Индекс	100		99		99		89		108		
Условна осуда парична казна	423	8,6	611	12,1	460	9,4	385	9,0	189	4,3	8,68
Индекс	100		144		75		84		49		
Условна осуда со заштитен надзор	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0
Индекс	100		0		0		0		0		
Условно прекинување на кривичната постапка	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0
Индекс	100		0		0		0		0		
Општокорисна работа	1	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0
Индекс	100		0		0		0		0		
Судска опомена	214	4,3	182	3,6	180	3,7	145	3,4	153	3,5	3,7
Индекс	100		85		99		81		106		
Куќен затвор	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0
Индекс	100		0		0		0		0		
Прогласен за виновен - ослободен од казна	9	0,09	10	0,11	11	0,11	4	0,04	4	0,04	0,078
Индекс	100		111		110		36		100		

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија

Да заклучиме, Од вкупниот број изречени кривични санкции во анализираниот период, во просек биле изречени 50,82% казни, а 49,18% алтернативни мерки.

Од вкупниот број изречени казни, во просек, отпаѓа на казната затвор – 55,5%, 41,1% се изречени парични казни, следи казната забрана за управување со моторно возило – 1,46%, во 1,2% е изречена парична казна како споредна казна, 0,7% од изречените казни се протерување странец од земјата и 0,04% од изречените казни биле забрана за вршење професија, дејност или должност.

Од друга страна, од вкупниот број изречени алтернативни мерки (49,18%), дури 87,62%, во просек, биле изречени условни осуди на казната затвор, потоа, 8,68% биле условни осуди на парична казна и 3,7% биле изречени судски опомени. Останатите алтернативни мерки: условна осуда со заштитен надзор, условно прекинување на кривичната постапка, општокорисна работа и куќен затвор, воопшто не биле изречени, со исклучок на алтернативната мерка општокорисна работа, која била изречена во еден случај во 2007 година.

Се соочуваме со една ситуација да овие алтернативни мерки останаа само „мртво слово“ на хартија. Се поставува прашањето зошто е тоа така. Со оглед на фактот што казнената политика во однос на изречените ефективни казни затвор е блага, доминираат кратките казни затвор, и тоа, оние во траење до 6 месеци и од 6 месеци до 1 година (65,14%), нема причина зошто судиите не би се одлучувале почесто за некоја од

алтернативните мерки, се разбира доколку се исполнети формалните и материјалните услови за нивно изрекување. Зачудува фактот зошто судиите во Република Македонија воопшто не ја изрекуваат, на пример, алтернативната мерка условно прекинување на кривичната постапка, за која нема потреба од создавање дополнителни услови за нејзино извршување. Или, зошто на пример, воопшто не е изречена алтернативната мерка условна осуда со заштитен надзор, особено ако се има во предвид дека постои надлежен орган кој ќе ја извршува истата, односно центрите за социјална работа.

Во секој случај, почестата примена на алтернативните мерки за сметка на ефективната казна затвор, ќе придонесе за разрешување на некои проблеми со кои се соочува нашиот пенитенцијарен систем, пред сè проблемот на пренаселеност (пренатрупаност) на казнено-поправните установи, потоа, алтернативните мерки се начин за анулирање на проблемот на криминална инфекција што пак е значајно за намалување на стапките на рецидивизам во Република Македонија.

1.4 Вид на изречени кривични санкции според видот на кривичното дело

Што се однесува до видот на изречени санкции според видот на кривичното дело, во просек, во анализираниот период, 41,2% од изречените казни се изречени на сторители на кривични дела против имотот, а на 38,4% им биле изречени алтернативни мерки.

Следува групата на кривични дела против безбедноста на јавниот сообраќај (22,84% - казни, 14,62% алтернативни мерки). На сторителите на кривични дела против животот и телото, на 8,3% им биле изречени казни, а на 10,4% - алтернативни мерки.

Понатаму, на сторителите на кривични дела против јавниот ред им биле изречени 5% од вкупниот број изречени казни, а 7,36% од вкупниот број алтернативни мерки.

Значителен процент на изречени алтернативни мерки се забележува кај групата кривични дела против правниот сообраќај, 8,08%, додека на сторителите на оваа група кривични дела им биле изречени во просек 3,32% од вкупно изречените казни во анализираниот период.

Деталниот преглед на осудени полнолетни лица според групи на кривични дела од КЗМ и изречени казни и алтернативни мерки во периодот 2007-2011 година е даден во Табела 4, 5 и 6.

Табела 4. Осудени полнолетни лица според групи на кривични дела од КЗМ и изречени казни (2007-2011)

	2007	2008	2009	2010	2011	Средна вредност %
XIV кд против животот и телото	8,1	7,9	8,1	8,6	8,8	8,3
XV кд против слободите и правата на човекот и граѓанинот	0,9	1,5	1,5	1,6	1,8	1,46
XVI кд против изборите и гласањето	0	0	0,2	0,1	0	0,06
XVII кд против работните односи	0	0,1	0	0,1	0,1	0,06
XVIII кд против честа и угледот	2,2	2	2,5	2,5	1,9	2,22
XIX кд против половата слобода и половиот морал	1,5	1,5	1,1	0,9	0,8	1,16
XX кд против бракот, семејството и младината	1	1	1,1	1,1	1,3	1,1
XXI кд против здравјето на луѓето	3,5	4,5	4,7	5	5,7	4,68
XXII кд против животната средина и природата	0,8	0,5	0,5	0,6	0,9	0,66
XXIII кд против имотот	42,5	40,6	42,4	40,6	39,9	41,2
XXIV кд против културното наследство и природните реткости	0	0	0,1	0,1	0,1	0,06

XXV кд против јавните финансии, платниот промет и стопанството	3,5	3	1,9	2,2	2,3	2,58
XXVI кд против општата сигурност на луѓето и имотот	1,1	1,2	1	0,6	0,9	0,96
XXVII кд против безбедноста на јавниот сообраќај	20,4	22,8	22,1	24,2	24,7	22,84
XXVIII кд против државата	0	0	0	0	0	0
XXIX кд против вооружените сили	0,1	0,1	0,1	0	0	0,06
XXX кд против службената должност	1,4	1,5	1,3	1,1	0,9	1,24
XXXI кд против правосудството	1,1	0,9	1,3	1,3	1	1,12
XXXII кд против правниот сообраќај	4,9	3,5	3,2	3	2	3,32
XXXIII кд против јавниот ред	4,8	4,6	5	4,9	5,7	5
XXXIV кд против човечноста и меѓународното право	0,9	2	1,4	1,3	0,7	1,26
кд од посебни закони	1,3	0,8	0,4	0,2	0,3	0,6
Вкупно	100	100	100	100	100	100

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија

Табела 5. Осудени полнолетни лица според групи на кривични дела од КЗМ и изречени алтернативни мерки (2007-2011)

	2007	2008	2009	2010	2011	Средна вредност %
XIV кд против животот и телото	9,1	9,5	10,4	10,5	10,7	10,04
XV кд против слободите и правата на човекот и граѓанинот	1,4	2,1	2,2	3,2	3,2	2,42
XVI кд против изборите и гласањето	0,2	0	0,2	0,1	0,2	0,14
XVII кд против работните односи	0,1	0,2	0,1	0,3	0,2	0,18
XVIII кд против честа и угледот	1,2	1,5	1,3	1,4	1,5	1,38
XIX кд против половата слобода и половиот морал	0,4	0,5	0,2	0,3	0,2	0,32
XX кд против бракот, семејството и младината	4,5	4,5	4,1	5,1	5,6	4,76
XXI кд против здравјето на луѓето	1,3	1,5	1,4	2,3	4,2	2,14
XXII кд против животната средина и природата	1,6	0,6	0,9	1,3	0,5	0,98
XXIII кд против имотот	38,4	38,9	38,3	38	38,4	38,4
XXIV кд против културното наследство и природните реткости	0	0	0	0	0	0
XXV кд против јавните финансии, платниот промет и стопанството	2,1	2,3	2,2	2,3	2,6	2,3
XXVI кд против општата сигурност на луѓето и имотот	1,5	1,4	1,7	1,6	1,8	1,6
XXVII кд против безбедноста на јавниот сообраќај	16	17,2	16,6	13,5	9,8	14,62
XXVIII кд против државата	0	0	0	0	0	0
XXIX кд против вооружените сили	0,5	0,2	0,1	0	0,1	0,18
XXX кд против службената должност	1,8	2,1	2,1	2,1	2	2,02
XXXI кд против правосудството	0,8	1,3	1,6	1,6	1,9	1,44
XXXII кд против правниот сообраќај	8,8	7,7	7,7	7,8	8,4	8,08
XXXIII кд против јавниот ред	8,1	6,6	7,1	6,9	8,1	7,36
XXXIV кд против човечноста и меѓународното право	0,1	0,1	0	0,1	0,1	0,08
кд од посебни закони	2,2	1,8	1,7	1,5	0,7	1,58
Вкупно	100	100	100	100	100	100

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија

Табела 6. Осудени полнолетни лица според групи на кривични дела од КЗМ и изречени казни и алтернативни мерки (2007-2011)

	2007			2008			2009			2010			2011		
	Вк. осудени лиц	В. ка зн	Вк. алтернативни	Вк. осудени лиц	В. ка зн	Вк. алтернативни	Вк. осудени лиц	В. ка зн	Вк. алтернативни	Вк. осудени лиц	В. ка зн	Вк. алтернативни	Вк. осудени лиц	В. ка зн	Вк. алтернативни

	а	н	мерки	а	н	мерки	а	н	мерки	а	н	мерки	а	н	мерки
Вкупно осудени	963 9	46 94	4936	950 3	44 34	5059	980 1	49 12	4878	916 9	48 82	4283	981 0	54 12	4394
XIV кд против животот и телото	828	37 9	449	835	35 0	483	905	39 9	506	872	42 0	451	945	47 6	469
XV кд против слободите и правата на човекот и граѓанинот	109	42	67	173	66	106	185	73	108	217	78	139	240	10 0	140
XVI кд против изборите и гласањето	12	1	11	0	0	0	20	12	8	10	5	5	7	0	7
XVII кд против работните односи	5	2	3	14	5	9	7	2	5	19	6	13	18	8	10
XVIII кд против честа и угледот	162	10 4	58	166	90	75	186	12 3	63	179	12 0	59	169	10 3	66
XIX кд против половата слобода и половиот морал	89	69	20	92	68	24	65	55	10	54	42	12	54	44	10
XX кд против бракот, семејството и младината	265	45	220	272	46	226	255	53	202	272	52	219	317	71	246
XXI кд против здравјето на луѓето	231	16 6	65	275	20 1	74	296	23 0	66	343	24 6	97	493	31 0	183
XXII кд против животната средина и природата	117	38	79	49	20	29	71	27	44	82	27	55	70	48	22
XXIII кд против имотот	388 8	19 93	1893	377 0	18 01	1969	395 2	20 84	1868	361 2	19 83	1629	385 0	21 61	1689
XXIV кд против културното наследство и природните реткости	3	1	2	3	1	2	4	3	1	3	3	0	4	4	0
XXV кд против јавните финансии, платниот промет и стопанството	268	16 3	105	251	13 3	118	204	95	109	203	10 6	97	240	12 6	114
XXVI кд против општата сигурност на луѓето и имотот	128	52	76	124	55	69	134	49	83	100	30	70	126	49	77
XXVII кд против безбедноста на јавниот сообраќај	175 3	95 8	790	188 5	10 10	869	190 3	10 88	810	176 4	11 83	579	177 0	13 37	429
XXVIII кд против државата	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
XXIX кд против вооружените сили	27	3	24	13	3	10	6	3	3	4	2	2	7	2	5
XXX кд против службената должност	153	65	88	175	68	107	167	63	104	142	52	90	133	47	86
XXXI кд против правосудството	92	51	41	107	39	68	141	65	76	132	64	68	137	54	83
XXXII кд против правниот сообраќај	665	23 2	433	544	15 4	390	534	15 6	378	481	14 8	333	477	11 0	367

XXXIII кд против јавниот ред	628	22 6	400	537	20 2	335	592	24 4	348	535	24 0	295	665	30 7	358
XXXIV кд против човечноста и меѓународното право	44	40	4	91	88	3	72	70	2	67	62	5	44	40	4
кд од посебни закони	171	63	108	127	34	93	102	18	84	77	12	65	44	15	29
Вкупно	963 9	46 94	4936	950 3	44 34	5059	980 1	49 12	4878	916 9	48 82	4283	981 0	54 12	4394

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија

Може да се заклучи дека за кривичните дела против против честа и угледот, половата слобода и половиот морал, здравјето на луѓето, имотот, јавните финансии, платниот промет и стопанството, безбедноста на јавниот сообраќај и против човечноста и меѓународното право, судовите изрекуваат повеќе казни отколку алтернативни мерки.

Додека, за кривичните дела против животот и телото, изборите и гласањето, работните односи, бракот, семејството и младината, животната средина и природата, културното наследство и природните реткости, општата сигурност на луѓето и имотот, државата, вооружените сили, службената должност, правосудството, правниот сообраќај и јавниот ред, судовите почесто изрекуваат алтернативна мерка, за сметка на казните.

Пред да се изведуваат заклучоци за тоа дека како поважни вредности кои се штитат со изрекување потешки санкции (казни) се сметаат честа и угледот, половата слобода и половиот морал, здравјето на луѓето, имотот, јавните финансии, платниот промет и стопанството, безбедноста на јавниот сообраќај и против човечноста и меѓународното право и сл., за сметка на животот и телото, изборите и гласањето, работните односи, бракот, семејството и младината, животната средина и природата, културното наследство и природните реткости, општата сигурност на луѓето и имотот, државата, вооружените сили, службената должност, правосудството, правниот сообраќај и јавниот ред, секако дека треба да се направат дополнителни анализи за начинот и мотивите од кои се сторени кривичните дела. За објаснување на фактот што за кривичните дела против имотот почесто се изрекуваат казни отколку алтернативни мерки, може да послужи податокот дека кај оваа група кривични дела најчесто е изразен рецидивизмот. Имено, во просек околу 65% од рецидивистите вршат токму кривични дела против имотот. Оттука, сторителите на овој криминалитет не ги задоволуваат условите за изрекување алтернативни мерки, а од друга страна судиите при одмерувањето на казната го земаат во предвид повторот како отежнувачка околност.

1.5 Изречени главни казни – казна затвор и парична казна

Во периодот 2007-2011 година од вкупниот број изречени кривични санкции, во просек, казните биле изречени во 50,82%. Од вкупниот број казни, пак, во просек 55,5% се изречени казни затвор, а 41,1% се изречени парични казни како главни казни.

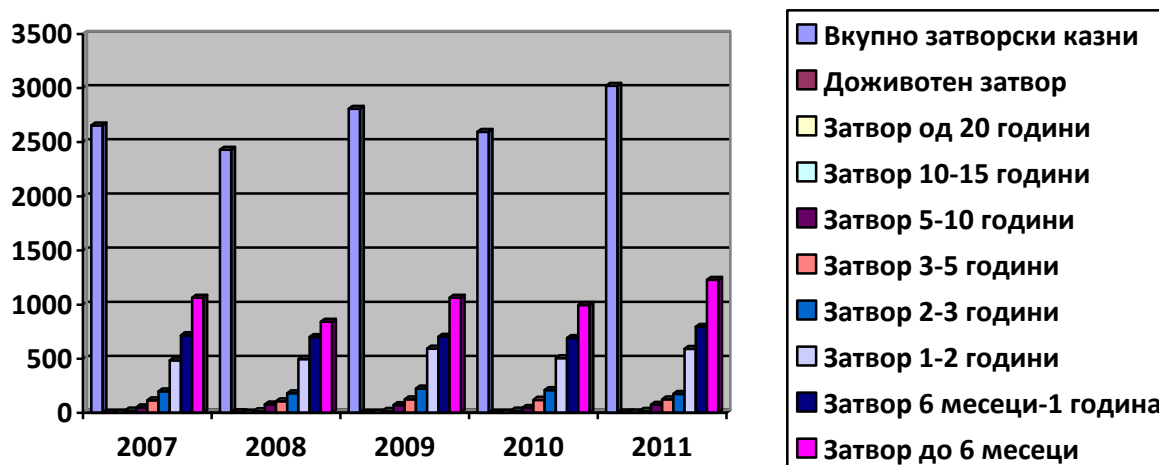
Притоа, се забележува дека бројот на изречени казни затвор во 2008 година во однос на 2007 година опаѓа за 8%, потоа, во 2009 година расте за 16%, за да следната година повторно опадне за 8% и во 2011 година повторно забележува раст од 16%. Или, казната затвор во 2011 година во однос на 2007 година бележи раст од 14%.

Од вкупниот број изречени затворски казни, во најголем број случаи, во просек, 38,36% се изречени казни затвор во висина до 6 месеци, во просек 26,78% се изречени казни затвор од 6 месеци до 1 година. Следуваат казните затвор во висина од 1 до 2 години кои во просек се изречени во 19,78%. Казните затвор 2-3 години во просек се изречени во 7,4%, казните затвор во траење 3-5 години се изречени во 4,4%. Долгите казни затвор, и тоа, оние со траење 5-10% се изречени во 2,42%, 10-15 години – 0,72%, доживотен затвор е изречен во просек во 0,1%, а казна затвор во траење од 20 години во 0,04%.

Може да се заклучи дека во однос на висината на изречените казни затвор во анализираниот период во Република Македонија доминираат кратките казни затвор, во траење до 6 месеци и од 6 месеци до 1 година (65,14%).

Она што, исто така, може да се заклучи од анализата на податоците е дека е забележан драстичен пораст на казната доживотен затвор во 2011 година, изречени се 5 казни доживотен затвор за кривични дела на убиство. Во 2008 година се изречени дури 6 казни доживотен затвор за убиство.

Графикон 4.

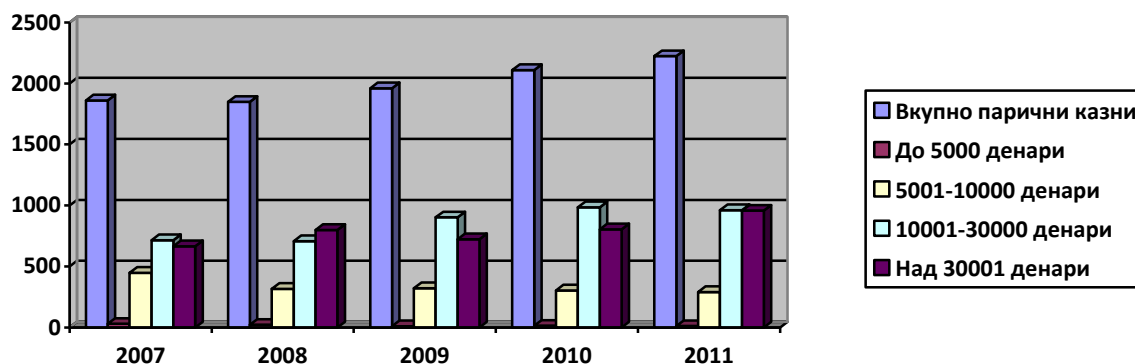

Што се однесува до изречените парични казни како главни казни, тие во 2008 во однос на 2007 година бележат пад од 1%, следната година бележат пораст од 6%, во 2009 година пораст од 8% во однос на претходната година, а во 2011 година пораст од 5%. Или, во 2011 година во однос на 2007 година, стапката на изречени парични казни забележува пораст од близу 20%.

Анализата на изречените парични казни како споредна казна покажува дека во најголем број случаи, во просек 42,58% се изречени парични казни во износ од 10.001 до 30.000 денари. Потоа, во просек во 39,44% се изречени парични казни во износ над 30.000 денари, во 17,08% се изречени парични казни во износ 5.001-10.000 денари, а само во 0,94% се изречени парични казни во износ до 5.000 денари.

Значителен пораст забележува изрекувањето на паричните казни во износ над 30.001 денари, дури 44% во 2011 година во однос на 2007 година, додека паричните казни во износ 10.001 до 30.000 денари бележат пораст од 34%.

Графикон 5.

Податоците за осудени лица според изречени главни казни – затвор и парична казна, се сумирани во Табела 7.

Табела 7. Осудени полнолетни лица според изречени главни казни – затвор и парична казна (2007-2011)

	2007	%	2008	%	2009	%	2010	%	2011	%	Средна вредност
Вкупно осудени	9639		9503		9801		9169		9810		
Индекс	100		99		103		94		107		
Вкупно санкции	9630		9493		9790		9165		9806		
Индекс	104		99		103		94		107		
Вкупно казни	4694	48,7	4434	46,7	4912	50,2	4882	53,3	5412	55,2	50,82
Индекс	100		94		111		99		111		
Вкупно затворски казни	2654	56,5	2430	54,8	2808	57,2	2596	53,2	3020	55,8	55,5
Индекс	100		92		116		92		116		
Доживотен затвор	0	0	6	0,2	1	0,0	2	0,1	5	0,2	0,1
Индекс	100		600		17		200		250		
Затвор од 20 години	0	0	1	0,0	1	0,0	0	0,0	5	0,2	0,04
Индекс	100		100		100		0		500		
Затвор 10-15 години	23	0,9	15	0,6	19	0,7	21	0,8	18	0,6	0,72
Индекс	100		65		127		111		86		
Затвор 5-10 години	50	1,9	79	3,3	72	2,6	46	1,8	74	2,5	2,42
Индекс	100		158,0		91,1		63,9		160,9		
Затвор 3-5 години	117	4,4	108	4,4	124	4,4	121	4,7	125	4,1	4,4
Индекс	100		92		115		98		103		
Затвор 2-3 години	198	7,5	181	7,4	227	8,1	210	8,1	177	5,9	7,4
Индекс	100		91		125		93		84		
Затвор 1-2 години	484	18,2	496	20,4	595	21,2	506	19,5	592	19,6	19,78
Индекс	100		102		120		85		117		
Затвор 6 месеци-1 година	717	27,0	701	28,8	704	25,1	693	26,7	794	26,3	26,78
Индекс	100		98		100		98		115		
Затвор до 6 месеци	1065	40,1	843	34,7	1065	37,9	997	38,4	1230	40,7	38,36

Индекс	100		79		126		94		123		
Вкупно парични казни	1861	39,6	1849	41,7	1960	39,9	2109	43,2	2223	41,1	41,1
Индекс	100		99		106		108		105		
До 5000 денари	31	1,7	23	1,2	11	0,6	15	0,7	12	0,5	0,94
Индекс	100		74		48		136		80		
5001-10000 денари	448	24,1	318	17,2	323	16,5	305	14,5	291	13,1	17,08
Индекс	100		71		102		94		95		
10001-30000 денари	716	38,5	708	38,3	903	46,1	985	46,7	962	43,3	42,58
Индекс	100		99		128		109		98		
Над 30001 денари	666	35,8	800	43,3	723	36,9	804	38,1	958	43,1	39,44
Индекс	100		120		90		111		119		

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија

Да заклучиме, во периодот 2007-2011 година од вкупниот број изречени кривични санкции, во просек, казните биле изречени во 50,82%. Од вкупниот број казни, пак, во просек 55,5% се изречени казни затвор, а 41,1% се изречени парични казни како главни казни. Во однос на висината на изречените казни затвор во анализираниот период во Република Македонија доминираат кратките казни затвор, во траење до 6 месеци и од 6 месеци до 1 година (65,14%).

Исто така, може да се заклучи дека во анализираниот период стапката на изречени парични казни забележува пораст од близу 20%.

1.6 Изречени алтернативни мерки

Во периодот 2007-2011 година од вкупниот број изречени кривични санкции, во просек, алтернативните мерки биле изречени во 49,18%. Од вкупниот број алтернативни мерки, пак, во просек 96,3% се изречени условни осуди, од кои во просек 87,62% се изречени условни осуди на казна затвор и 8,68% се изречени условни осуди на парична казна.

Од условните осуди на казна затвор, во просек во најголем процент се изречени за утврдени казни затвор до 3 месеци (38,4%), 30,08% се изречени условни осуди на утврдени казни затвор од 3 до 6 месеци, во 23,98% се утврдени казни затвор од 6 месеци до 1 година и во 7,54% се утврдени казни затвор над 1 година. Може да се забележи дека во анализираниот период бројот на изречени условни осуди на казна затвор опаѓа со исклучок на 2011 година кога е забележан пораст од 8%.

Условните осуди на парична казна во просек во анализираниот период се изречени во 8,68%, при што најголем процент, 88,38% отпаѓа на условни осуди на парична казна при што паричната казна била утврдена во износ над 10.001 денар. Во просек, во 11,34% паричната казна била утврдена во износ од 5.000 до 10.000 денари, а само во 0,28% паричната казна била утврдена во износ до 5.000 денари.

Што се однесува до останатите алтернативни мерки, во просек во изминатиот период во 3,7% е изречена судска опомена.

Останатите алтернативни мерки, условната осуда со заштитен надзор, условното прекинување на кривичната постапка, општокорисната работа и куќниот затвор, воопшто не се изречени.

Табела 8. Осудени полнолетни лица според изречени алтернативни мерки (2007-2011)

	2007	%	2008	%	2009	%	2010	%	2011	%	Средна вредност %
Вкупно осудени	9639		9503		9801		9169		9810		
Индекс	100		99		103		94		107		
Вкупно санкции	9630		9493		9790		9165		9806		
Индекс	104		99		103		94		107		
Вкупно алтернативни мерки	4936	51,3	5059	53,3	4878	49,8	4283	46,7	4394	44,8	49,18
Индекс	100		102		96		88		103		
Вкупно условни осуди	4721	95,6	4877	96,4	4698	96,3	4138	96,6	4241	96,5	96,3
Индекс	100		103		96		88		102		
Условна осуда казна затвор	4298	87,1	4266	84,3	4238	86,9	3753	87,6	4052	92,2	87,62
Индекс	100		99		99		89		108		
Над 1 година	167	3,9	265	6,2	280	6,6	326	8,7	498	12,3	7,54
Од 6 месеци до 1 година	897	20,9	1030	24,1	1052	24,8	963	25,7	989	24,4	23,98
Од 3 до 6 месеци	1315	30,6	1234	28,9	1278	30,2	1113	29,7	1257	31,0	30,08
До 3 месеци	1919	44,6	1737	40,7	1628	38,4	1351	36,0	1308	32,3	38,4
Условна осуда парична казна	423	8,6	611	12,1	460	9,4	385	9,0	189	4,3	8,68
Индекс	100		144		75		84		49		
До 5000 денари	3	0,7	4	0,7	0	0	0	0	0	0	0,28
5001-10000 денари	72	17,0	74	12,1	42	9,1	41	10,6	15	7,9	11,34
Над 10001 денари	348	82,3	533	87,2	418	90,9	344	89,4	174	92,1	88,38
Условна осуда со заштитен надзор	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0
Индекс	100		0		0		0		0		
Условно прекинување на кривичната постапка	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0
Индекс	100		0		0		0		0		
Општокорисна работа	1	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0
Индекс	100		0		0		0		0		
Судска опомена	214	4,3	182	3,6	180	3,7	145	3,4	153	3,5	3,7
Индекс	100		85		99		81		106		
Куќен затвор	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0
Индекс	100		0		0		0		0		

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија

Да **заклучиме**, во анализираниот период (2007-2011) од вкупниот број изречени кривични санкции, во просек, алтернативните мерки биле изречени во 49,18%. Од вкупниот број алтернативни мерки, пак, во просек 96,3% се изречени условни осуди, од кои во просек 87,62% се изречени условни осуди на казна затвор и 8,68% се изречени условни осуди на парична казна.

Од условните осуди на казна затвор, во просек во најголем процент се изречени за утврдени казни затвор до 3 месеци, потоа условни осуди на утврдени казни затвор од 3 до 6 месеци, па утврдени казни затвор од 6 месеци до 1 година и во најмал број случаи се утврдени казни затвор над 1 година.

Условните осуди на парична казна во просек во анализираниот период се изречени во 8,68%.

Што се однесува до останатите алтернативни мерки, во просек во изминатиот период во 3,7% е изречена судска опомена.

Останатите алтернативни мерки, условната осуда со заштитен надзор, условното прекинување на кривичната постапка, општокорисната работа и куќниот затвор, воопшто не се изречени.

1.7 Изречени мерки на безбедност

Во периодот 2007-2011 година, во Република Македонија во просек од вкупниот број осудени лица биле изречени мерки на безбедност само во 0,32%. Од нив, во најголем број случаи (во просек 66,16%) биле изречени мерки на безбедност задолжително психијатриско лекување и чување во здравствена установа. Мерката на безбедност задолжително лекување на алкохоличари и наркомани, била изречена во просек во 19,34%, а мерката на безбедност задолжително психијатриско лекување на слобода – во 14,5%.

Табела 9. Осудени полнолетни лица според изречени мерки на безбедност (2007-2011)

	2007	%	2008	%	2009	%	2010	%	2011	%	Средна вредност %
Вкупно осудени лица	9639		9503		9801		9169		9810		
Вкупно-мерки на безбедност	39	0,4	22	0,2	34	0,3	30	0,3	37	0,4	0,32
Индекс	100		56		155		88		123		
Задолжително психијатриско лекување и чување во здравствена установа	20	51,3	20	90,9	21	61,8	21	70,0	21	56,8	66,16
Задолжително психијатриско лекување на слобода	10	25,6	2	9,1	6	17,6	2	6,7	5	13,5	14,5
Задолжително лекување на алкохоличари и наркомани	9	23,1	0	0,0	7	20,6	7	23,3	11	29,7	19,34
		100,0		100,0		100,0		100,0		100,0	

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија

1.8 Изречени посебни казнено-правни мерки – конфискација на имот и имотна корист и одземање предмети

Бројот на изречени посебни казнено-правни мерки, во анализираниот период забележува тренд на зголемување. Така, конфискацијата на имот и имотна корист бележи раст од 351%. Одземањето на предмети, пак, бележи раст од 43%.

Од вкупниот број осудени лица, во просек, конфискацијата на имот и имотна корист била изречена во 0,35%, а одземањето предмети во 8,46%.

Табела 10. Изречени посебни казнено-правни мерки – конфискација на имот и имотна корист и одземање предмети (2007-2011)

	2007	%	2008	%	2009	%	2010	%	2011	%	Средна вредност %
Вкупно осудени лица	9639		9503		9801		9169		9810		
Изречена конфискација на имот			18	0,2	30	0,3	42	0,5	111	1,1	0,35
Индекс	100		180		167		140		264		
Одземање на предмети	712	7,4	633	6,7	963	9,8	794	8,7	956	9,7	8,46
Индекс	100		89		152		82		120		

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија

1.9 Изречени казни и алтернативни мерки според основни судови

Анализата на податоците покажува дека во периодот 2007-2011 година најголем број лица биле осудени од страна на Основниот суд Скопје 1 – во просек 42,36%. Следуваат Основен суд Прилеп (5,74%), Основен суд Струмица (5,1%), Основен суд Велес (5,8%), Основен суд Штип (4,86%), Основен суд Битола (4%), Основен суд Охрид (3,38%), Основен суд Тетово (3,06%), Основен суд Кочани (2,92%), Основен суд Гостивар (2,68%), Основен суд Кичево (2,38%), Основен суд Гевгелија (2,34%), Основен суд Струга (2,18%), Основен суд Кавадарци (2,18%), Основен суд Радовиш (1,74%), Основен суд Куманово (1,56%), Основен суд Неготино (1,18%), Основен суд Свети Николе (1,08%), Основен суд Скопје (организиран криминал) (1,05%), Основен суд Берово (0,88%), Основен суд Крива Паланка (0,86%), Основен суд Делчево (0,84%), Основен суд Винаца (0,62%), Основен суд Кратово (0,58%), Основен суд Дебар (0,56%), Основен суд Ресен (0,42%), Основен суд Скопје 2 (0,42%) и Основен суд Крушево (0,22%) (в. Табела 11).

Табела 11. Вкупно осудени лица според основни судови (2007-2011)

	Вк. осуден и 2007	%	Вк. осуден и 2008	%	Вк. осуден и 2009	%	Вк. осуден и 2010	%	Вк. осуден и 2011	%	Средна вредност %
Вкупно	9639		9503		9801		9169		9810		
Дебар	53	0,5	53	0,6	53	0,5	43	0,5	70	0,7	0,56
Ресен	58	0,6	48	0,5	41	0,4	33	0,4	18	0,2	0,42
Струга	265	2,7	224	2,4	173	1,8	176	1,9	208	2,1	2,18
Кичево	226	2,3	205	2,2	194	2,0	228	2,5	288	2,9	2,38
Охрид	313	3,2	194	2,0	449	4,6	349	3,8	325	3,3	3,38

Крушево	29	0,3	13	0,1	20	0,2	27	0,3	15	0,2	0,22
Битола	310	3,2	464	4,9	517	5,3	335	3,7	285	2,9	4
Прилеп	598	6,2	452	4,8	730	7,4	476	5,2	504	5,1	5,74
Кавадарци	204	2,1	176	1,9	189	1,9	209	2,3	269	2,7	2,18
Неготино	149	1,5	148	1,6	111	1,1	82	0,9	82	0,8	1,18
Гевгелија	236	2,4	169	1,8	238	2,4	285	3,1	195	2,0	2,34
Велес	588	6,1	403	4,2	573	5,8	427	4,7	451	4,6	5,08
Крива Паланка	67	0,7	72	0,8	89	0,9	81	0,9	97	1,0	0,86
Куманово	240	2,5	194	2,0	60	0,6	143	1,6	104	1,1	1,56
Кратово	62	0,6	66	0,7	53	0,5	52	0,6	50	0,5	0,58
Гостивар	230	2,4	325	3,4	268	2,7	250	2,7	219	2,2	2,68
Тетово	250	2,6	137	1,4	226	2,3	405	4,4	450	4,6	3,06
Делчево	98	1,0	81	0,9	59	0,6	79	0,9	77	0,8	0,84
Берово	77	0,8	90	0,9	86	0,9	110	1,2	58	0,6	0,88
Радовиш	194	2,0	159	1,7	155	1,6	175	1,9	150	1,5	1,74
Свети Николе	110	1,1	126	1,3	108	1,1	103	1,1	82	0,8	1,08
Струмица	513	5,3	560	5,9	511	5,2	410	4,5	456	4,6	5,1
Кочани	223	2,3	273	2,9	234	2,4	329	3,6	332	3,4	2,92
Штип	541	5,6	417	4,4	358	3,7	364	4,0	644	6,6	4,86
Скопје ¹⁸	201	2,1	0	0	0	0	0	0	0	0	0,42
Скопје1	3755	39,5	4403	46,3	4141	42,3	3804	41,5	4139	42,2	42,36
Виница	49	0,5	51	0,5	49	0,5	69	0,8	81	0,8	0,62
Скопје организиран криминал ¹⁹			0	0	116	1,2	125	1,4	161	1,6	1,05

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија

Анализата на податоците покажува дека во периодот 2007-2011 година во Република Македонија, најголем број казни изрекол Основниот суд Скопје 1, и тоа, во 2007 година изрекол 45,1% од вкупниот број казни изречени во РМ, по што овој процент во следната 2008 година расте на 51,6%. Во 2009 година процентот на изречени казни од страна на овој суд изнесува 41,5, во 2010 – 39,8, а во 2011 – 40% од вкупниот број акзни во РМ ги изрекол токму овој суд. Или, во просек во периодот 2007-2011, Основниот суд Скопје 1 изрекол 43,6% од вкупниот број изречени казни во РМ.

Што се однесува до останатите судови, Основниот суд Прилеп, во просек, во анализираниот период изрекол 6,6% од вкупниот број изречени казни во РМ, следува Основен суд Струмица (5,02%), Основен суд Штип (4,96%), Основен суд Охрид (3,84%), Основен суд Кочани (3,7%), Основен суд Тетово (3,44%), Основен суд Велес (3,38%), Основен суд Струга (2,8%), Основен суд Битола (2,64%), Основен суд Гевгелија (2,3%), Основен суд Гостивар (2,1%), Основен суд Скопје (организиран криминал) (1,85%),

¹⁸ Основниот суд Скопје II - Скопје е граѓански суд со основна и проширена надлежност. В. член 32 став 4 Закон за судовите („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2006; 62/2006; 35/2008 и 150/2010).

¹⁹ Во Основниот суд Скопје I - Скопје се формира специјализирано судско одделение надлежно за судење на дела од областа на организираниот криминал и корупција за целата територија на Република Македонија. В. член 32 став 1 Закон за судовите („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2006; 62/2006; 35/2008 и 150/2010).

Основен суд Радовиш (1,84%), Основен суд Свети Николе (1,76%), Основен суд Кичево (1,64%), Основен суд Куманово (1,62%), Основен суд Берово (1,52%), Основен суд Кавадарци (1,06%), Основен суд Делчево (0,98%), Основен суд Дебар (0,82%), Основен суд Виница (0,78), Основен суд Кратово (0,54%), Основен суд Скопје 2 (0,48%), Основен суд Крива Паланка (0,42%), Основен суд Неготино (0,4%), Основен суд Крушево (0,16) и Основен суд Ресен (0,08%).

Табела 12. Вкупно осудени лица според изречени казни и основни судови (2007-2011)

	Вк. казни 2007	%	Вк. казни 2008	%	Вк. казни 2009	%	Вк. казни 2010	%	Вк. казни 2011	%	Средна вредност
Вкупно	4694		4434		4912		4882		5412		
Дебар	41	0,9	21	0,5	31	0,6	43	0,9	67	1,2	0,82
Ресен	1	0,0	10	0,2	2	0,0	4	0,1	3	0,1	0,08
Струга	140	3,0	140	3,2	128	2,6	122	2,5	145	2,7	2,8
Кичево	39	0,8	48	1,1	92	1,9	104	2,1	124	2,3	1,64
Охрид	159	3,4	111	2,5	260	5,3	209	4,3	201	3,7	3,84
Крушево	13	0,3	2	0,0	8	0,2	12	0,2	7	0,1	0,16
Битола	115	2,4	111	2,5	183	3,7	121	2,5	116	2,1	2,64
Прилеп	266	5,7	161	3,6	460	9,4	307	6,3	451	8,3	6,66
Кавадарци	36	0,8	50	1,1	37	0,8	56	1,1	83	1,5	1,06
Неготино	26	0,6	23	0,5	16	0,3	12	0,2	20	0,4	0,4
Гевгелија	121	2,6	76	1,7	124	2,5	152	3,1	87	1,6	2,3
Велес	137	2,9	91	2,1	183	3,7	227	4,6	196	3,6	3,38
Крива Паланка	9	0,2	12	0,3	29	0,6	15	0,3	39	0,7	0,42
Куманово	113	2,4	96	2,2	35	0,7	79	1,6	66	1,2	1,62
Кратово	18	0,4	30	0,7	29	0,6	24	0,5	28	0,5	0,54
Гостивар	124	2,6	89	2,0	104	2,1	98	2,0	95	1,8	2,1
Тетово	152	3,2	83	1,9	124	2,5	244	5,0	250	4,6	3,44
Делчево	55	1,2	39	0,9	34	0,7	64	1,3	41	0,8	0,98
Берово	62	1,3	76	1,7	72	1,5	97	2,0	57	1,1	1,52
Радовиш	88	1,9	93	2,1	99	2,0	102	2,1	58	1,1	1,84
Свети Николе	87	1,9	88	2,0	86	1,8	85	1,7	76	1,4	1,76
Струмица	224	4,8	287	6,5	224	4,6	200	4,1	276	5,1	5,02
Кочани	147	3,1	184	4,1	185	3,8	184	3,8	198	3,7	3,7
Штип	260	5,5	198	4,5	194	3,9	215	4,4	350	6,5	4,96
Скопје2	112	2,4	0	0	0	0	0	0	0	0	0,48
Скопје1	2117	45,1	2289	51,6	2 038	41,5	1941	39,8	2163	40,0	43,6
Виница	32	0,7	26	0,6	22	0,4	48	1,0	67	1,2	0,78
Скопје организиран криминал			0	0	113	2,3	117	2,4	148	2,7	1,85

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија

Анализата на податоците покажува дека во периодот 2007-2011 година во Република Македонија, најголем број алтернативни мерки изрекол Основниот суд Скопје 1, и тоа, во просек изрекол 41,3% од вкупниот број изречени алтернативни мерки во РМ.

Што се однесува до останатите судови, Основниот суд Велес, во просек, во анализираниот период изрекол 6,74% од вкупниот број изречени алтернативни мерки во РМ, следува Основен суд Битола (5,32%), Основен суд Струмица (5,24%), Основен суд

Штип (4,72%), Основен суд Прилеп (4,6%), Основен суд Кавадарци (3,32%), Основен суд Гостивар (3,3%), Основен суд Кичево (3,12%), Основен суд Охрид (2,94%), Основен суд Тетово (2,72%), Основен суд Гевгелија (2,4%), Основен суд Кочани (2,14%), Основен суд Неготино (1,98%), Основен суд Скопје 2 (1,8%), Основен суд Радовиш (1,66%), Основен суд Струга (1,54%), Основен суд Куманово (1,48%), Основен суд Крива Паланка (1,28%), Основен суд Ресен (0,76%), Основен суд Делчево (0,68%), Основен суд Кратово (0,66%), Основен суд Свети Николе (0,46%), Основен суд Винаца (0,44%), Основен суд Дебар (0,26%), Основен суд Крушево (0,26%), Основен суд Берово (0,24%) и Основен суд Скопје (организиран криминал) (0,15%).

Табела 13. Вкупно осудени лица според изречени алтернативни мерки и основни судови (2007-2011)

	Вк.алт мерки 2007	%	Вк.алт мерки 2008	%	Вк.алт мерки 2009	%	Вк.алт мерки 2010	%	Вк.алт мерки 2011	%	Средна вреднос т
Вкупно	4936		5059		4878		4283		4394		
Дебар	12	0,2	32	0,6	22	0,5	0	0,0	1	0,0	0,26
Ресен	57	1,2	38	0,8	39	0,8	29	0,7	15	0,3	0,76
Струга	125	2,5	84	1,7	45	0,9	53	1,2	63	1,4	1,54
Кичево	186	3,8	156	3,1	100	2,1	124	2,9	163	3,7	3,12
Охрид	154	3,1	83	1,6	189	3,9	140	3,3	124	2,8	2,94
Крушево	16	0,3	11	0,2	12	0,2	15	0,4	8	0,2	0,26
Битола	195	4,0	353	7,0	334	6,8	214	5,0	169	3,8	5,32
Прилеп	330	6,7	287	5,7	269	5,5	169	3,9	53	1,2	4,6
Кавадарци	166	3,4	123	2,4	152	3,1	151	3,5	186	4,2	3,32
Неготино	122	2,5	124	2,5	92	1,9	70	1,6	62	1,4	1,98
Гевгелија	115	2,3	93	1,8	114	2,3	133	3,1	108	2,5	2,4
Велес	451	9,1	312	6,2	385	7,9	200	4,7	255	5,8	6,74
Крива Паланка	58	1,2	60	1,2	60	1,2	66	1,5	58	1,3	1,28
Куманово	127	2,6	98	1,9	25	0,5	64	1,5	38	0,9	1,48
Кратово	44	0,9	36	0,7	24	0,5	28	0,7	22	0,5	0,66
Гостивар	106	2,1	236	4,7	164	3,4	152	3,5	124	2,8	3,3
Тетово	98	2,0	54	1,1	102	2,1	161	3,8	200	4,6	2,72
Делчево	43	0,9	42	0,8	25	0,5	15	0,4	36	0,8	0,68
Берово	15	0,3	14	0,3	14	0,3	13	0,3	1	0,0	0,24
Радовиш	104	2,1	66	1,3	56	1,1	73	1,7	92	2,1	1,66
Свети Николе	23	0,5	38	0,8	22	0,5	18	0,4	6	0,1	0,46
Струмица	289	5,9	273	5,4	287	5,9	210	4,9	180	4,1	5,24
Кочани	76	1,5	89	1,8	49	1,0	145	3,4	134	3,0	2,14
Штип	281	5,7	219	4,3	164	3,4	149	3,5	294	6,7	4,72
Скопје2	89	1,8									1,8
Скопје1	1637	33, 2	2113	41, 8	2103	43, 1	1862	43, 5	1975	44, 9	41,3
Винаца	17	0,3	25	0,5	27	0,6	21	0,5	14	0,3	0,44
Скопје организира н криминал			0	0	3	0,1	8	0,2	13	0,3	0,15

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија

Да заклучиме, анализата на податоците покажува дека во периодот 2007-2011 година најголем број лица биле осудени од страна на Основниот суд Скопје 1 – во просек 42,36%. Следуваат Основен суд Прилеп, Основен суд Струмица, Основен суд Велес, Основен суд Штип, Основен суд Битола.

Заклучок

Препораката на Советот на Европа во врска со конзистентност во казнувањето²⁰ се залага институционалните казни да се земаат во предвид како последна санкција и да се изрекуваат само во случаи на сторени тешки казнени дела (дел В точка 5(а)). Понатаму, се препорачува примена на вонинституционални санкции и мерки за сметка на рестриктивна примена на казната затвор за поединечни казнени дела (точка 5 (ц)). А, доколку лицето не се придржува до извршување на изречената вонинституционална санкција или мерка, во тој случај лицето може да се упати во затвор, но само доколку се исцрпени сите останати вонинституционални санкции и мерки.²¹

Во јавноста не ретко се истакнува дека казнената политика на Република Македонија е блага, па оттука, сè почесто јавноста бара да се поострат казните во Кривичниот законик, а на сторителите на кривични дела да им се изрекуваат построги казни со цел да се намалат стапките на криминал, а истовремено, според сфаќањата на јавноста, построгите казни ќе бидат справедливи согласно сторените кривични дела. Но, како резултат на бројни спроведени истражувања, може да се заклучи дека не строгоста на казната, туку итноста на изречената казна и извесната казна ги одвраќаат лицата од сторување казнени дела.²²

Одмерувањето на казната по вид и висина во голема мера зависи од поставената цел на казнување. А од целта на казнувањето, пак, зависи строгоста односно благоста на конкретниот казнено-правен систем. Несомнено системите кои како доминантна цел на

---

²⁰ Recommendation No. R (92) 17 of the Committee of Ministers to Member States Concerning Consistency in Sentencing.

²¹ В. повеќе Груевска-Дракулевски, А. (2010) „Влијание на казната затвор врз рецидивизмот“ (докторска дисертација), Правен факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

²² Теоретичари што се занимаваат со истражувања во областа на застрашувањето како цел на казнувањето истакнуваат дека кога станува збор за генералната превенција, веројатноста од откривање и осуда е она што многу повеќе ги одвраќа сторителите на казнени дела, а не толку строгоста на казната (Bottoms *et al.*: 2004). Генералната превенција се базира на премисата дека заканата со кривична санкција ќе ги одврати потенцијалните сторители на казнени дела од криминално однесување. Истражувањата за (не)успешноста на генералната превенција главно се фокусирани на смртната казна и контрола на оружје. Така, на пример, резултатите од истражувањето за генерално превентивниот ефект на смртната казна покажале дека заканата од смртна казна за сторено дело убиство, немала ефект на одвраќање на сторителите на казнени дела (Maltz ([1984] 2001). Но, истражувањето за ефектот на генерална превенција по донесувањето заострени мерки за дела сторени со употреба на огнено оружје, покажале дека одделни казнени дела не се случиле како резултат на застрашувачкото дејство. Статистички е поткрепено становиштето дека веројатноста од откривање и осуда ја намалува стапката на криминалитет (Home Office: 2001, бр.129). Или, ризикот од казна, а не толку строгоста на казната е најзначаен фактор за намалување на криминалот (Langan and Farrington: 1998). Исто така, се истакнува дека многу е покорисно да се работи на генерална превенција бидејќи истата се однесува на поголем број луѓе што може да има поголемо влијание врз пораст на стапката на вкупниот криминалитет, па така, истакнуваат дека построги казни ги одвраќаат потенцијалните сторители на казнени дела (*Ibid*). За ова в. повеќе: Груевска-Дракулевски, А. (2010) „Влијание на казната затвор врз рецидивизмот“ (докторска дисертација), Правен факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, стр.191-195.

казнувањето ја пропишуваат превенцијата (генерална или специјална) или ретрибуцијата, се карактеризираат со поголема строгост во казнувањето, наспроти системите кои ја пропагираат рехабилитацијата, на пример, како главна цел на казнувањето. Но, она што сепак заслужува поголемо внимание, не е строгоста т.е. благоста на конкретната политика на казнување, туку нејзината адекватност. Ако политиката на казнување одговара на поставените цели тогаш се работи за адекватна, реална и општествено оправдана казнена политика.

Од анализата на податоците во однос на изречените санкции од страна на судовите во Република Македонија може да се извлечат следните заклучоци.

✚ Ако ги земеме во предвид податоците за вкупно пријавени полнолетни сторители на кривични дела (податоци што се најблизу до реалниот (не)откриен криминалитет), може да заклучиме дека во анализираниот период криминалитетот во Република Македонија драстично е зголемен, дури за 34%. Исто така, може да се заклучи дека полицијата и јавното обвинителство мора за потребите на кривичната пријава, односно обвинението, да обезбедат цврсти докази, за да не се случува само 34,3% од вкупно пријавените полнолетни лица да бидат и осудени за конкретно стореното кривично дело.

✚ Бројот на осудени полнолетни лица во анализираниот период (2007-2011) бележи благ пораст. Најголем број од полнолетните сторители на кривични дела се осудени за кривични дела против имотот, во просек 39,78%. Со ова уште еднаш се потврдува една феноменолошка карактеристика на криминалитетот во Република Македонија, дека најголемиот број сторители на кривични дела се сторители на имотни деликти, пред сè тешки кражби, по што следуваат измами, па разбојнички кражби, разбојништва, итн. Следуваат групата на кривични дела против безбедноста на јавниот сообраќај, групата кривични дела против животот и телото, против јавниот ред и кривичните дела против правниот сообраќај. Останатите кривични дела се со процентуално учество помало од 3% во вкупниот број осудени полнолетни лица. Може да се заклучи дека пресудениот криминалитет во Република Македонија во анализираниот период се одвива според одредени закономерности без драстични отстапувања по однос на неговиот обем и структура.

✚ Од вкупниот број изречени кривични санкции во анализираниот период, во просек биле изречени 50,82% казни, а 49,18% алтернативни мерки.

✚ Од вкупниот број изречени казни, во просек, отпаѓа на казната затвор – 55,5%, 41,1% се изречени парични казни, следи казната забрана за управување со моторно возило – 1,46%, во 1,2% е изречена парична казна како споредна казна, 0,7% од изречените казни се протерување странец од земјата и 0,04% од изречените казни биле забрана за вршење професија, дејност или должност.

✚ Во однос на висината на изречените казни затвор во анализираниот период во Република Македонија доминираат кратките казни затвор, во траење до 6 месеци и од 6 месеци до 1 година (65,14%).

✚ Од друга страна, од вкупниот број изречени алтернативни мерки (49,18%), дури 87,62%, во просек, биле изречени условни осуди на казната затвор, потоа, 8,68% биле условни осуди на парична казна и 3,7% биле изречени судски опомени.

✚ Од вкупниот број алтернативни мерки, пак, во просек 96,3% се изречени условни осуди, од кои во просек 87,62% се изречени условни осуди на казна затвор и

8,68% се изречени условни осуди на парична казна. Од условните осуди на казна затвор, во просек во најголем процент се изречени за утврдени казни затвор до 3 месеци, потоа условни осуди на утврдени казни затвор од 3 до 6 месеци, па утврдени казни затвор од 6 месеци до 1 година и во најмал број случаи се утврдени казни затвор над 1 година. Условните осуди на парична казна во просек во анализираниот период се изречени во 8,68%.

✚ Останатите алтернативни мерки: условна осуда со заштитен надзор, условно прекинување на кривичната постапка, општокорисна работа и куќен затвор, воопшто не биле изречени, со исклучок на алтернативната мерка општокорисна работа, која била изречена во еден случај во 2007 година. Се соочуваме со една ситуација да овие алтернативни мерки останаа само „мртво слово“ на хартија. Со оглед на фактот што казнената политика во однос на изречените ефективни казни затвор е блага, доминираат кратките казни затвор, и тоа, оние во траење до 6 месеци и од 6 месеци до 1 година (65,14%), нема причина зошто судиите не би се одлучувале почесто за некоја од алтернативните мерки, се разбира доколку се исполнети формалните и материјалните услови за нивно изрекување. Во секој случај, почестата примена на алтернативните мерки за сметка на ефективната казна затвор, ќе придонесе за разрешување на некои проблеми со кои се соочува нашиот пенитенцијарен систем, пред сè проблемот на пренаселеност (пренатрупаност) на казнено-поправните установи, потоа, алтернативните мерки се начин за анулирање на проблемот на криминална инфекција што пак е значајно за намалување на стапките на рецидивизам во Република Македонија.

✚ Во периодот 2007-2011 година, во Република Македонија во просек од вкупниот број осудени лица биле изречени мерки на безбедност само во 0,32%.

✚ Бројот на изречени посебни казнено-правни мерки, во анализираниот период забележува тренд на зголемување.

✚ За кривичните дела против против честа и угледот, половата слобода и половиот морал, здравјето на луѓето, имотот, јавните финансии, платниот промет и стопанството, безбедноста на јавниот сообраќај и против човечноста и меѓународното право, судовите изрекуваат повеќе казни отколку алтернативни мерки. Додека, за кривичните дела против животот и телото, изборите и гласањето, работните односи, бракот, семејството и младината, животната средина и природата, културното наследство и природните реткости, општата сигурност на луѓето и имотот, државата, вооружените сили, службената должност, правосудството, правниот сообраќај и јавниот ред, судовите почесто изрекуваат алтернативна мерка, за сметка на казните.

✚ Анализата на податоците покажува дека во периодот 2007-2011 година најголем број лица биле осудени од страна на Основниот суд Скопје 1 – во просек 42,36%. Следуваат Основен суд Прилеп, Основен суд Струмица, Основен суд Велес, Основен суд Штип, Основен суд Битола.

На крај, може да заклучиме дека самиот поим на строгост или благост во казнувањето е сложен и релативен. Санкциите се разликуваат според својата природа и траење и се изрекуваат заради остварување на различни цели. Строгоста/ благоста на казнената политика не може да се цени само според бројот на изречени казни затвор, туку треба да се земат во предвид и другите санкции (паричната казна, останатите споредни казни, алтернативните мерки и сл.), што дополнително ја комплицира работата бидејќи

луѓето различно ги перцепираат и ги сфаќаат поедините вредности како што се слобода, пари, углед и сл. Од друга страна, кога се зборува за строга односно блага казнена политика, а притоа како критериум се земаат во предвид изречените казни затвор и тука се поставува прашањето дали строгоста односно благоста треба да се мерат според бројот на осудени лица на казна затвор или според должината на нејзиното траење и видот на казнено-поправната установа каде се издржува.²³

Оттука, потребни се дополнителни истражувања за казнената политика што ја водат судовите во Република Македонија. Прашање кое, исто така, заслужува особено внимание, се однесува на (не)воедначеноста на казнената политика. Имено, ефикасната криминална политика за сузбивање на криминалитетот, во голема мера е израз на воедначена политика на одмерување на казна, која „во основа ќе биде обезбедена, со создавање на оптимални услови за единственост во примената на раководните начела - легалитетот и индивидуализацијата, како основни елементи за судското одмерување на казната“.²⁴

Во секој случај треба да се земат во предвид препораките на Советот на Европа за што е можно поограничена примена на казната затвор и што е можно поширока примена на алтернативните санкции и мерки. Вонинституционалните санкции гледано на подолг рок се многу поефтини од казната затвор, но условната осуда со заштитен надзор, општокорисната работа и куќниот затвор бараат почетно поголемо вложување. Но, потребно е да се направи економска анализа која би покажала дека паричната казна и алтернативните санкции се многу поефтини отколку администрирањето на самата казна затвор, па на тој начин истите многу почесто би се применувале од страна на судовите. Да не заборавиме дека алтернативните мерки или санкциите во заедницата имаат и други бројни предности во однос на казната затвор. Санкциите во заедница му овозможуваат на осуденото лице да ја одбегне стигмата на затвореник, а што е уште поважно му овозможува да ја избегне „криминалната зараза“ која неизбежно се шири во контактите со криминалците во затвор.

Исто така, мора да се убеди јавноста која не ретко истакнува дека казнената политика во Република Македонија е блага, дека не строгоста на казната, туку итноста на изречената казна и извесната казна ги одвраќаат лицата од сторување казнени дела. Јавноста треба да се убеди дека треба да се намали репресивноста на системот на казнана правда. Потоа, дека со вонинституционалните санкции воопшто не се доведува во прашање системот на казнена правда бидејќи тие водат сметка за положбата на

---

²³ Во Република Македонија, како последица на развивањето на установите од полуотворен и отворен вид, во нашата држава настануваат промени во таа насока што постојано се зголемува бројот на осудените лица што казната затвор ја издржуваат во установи од полуотворен и отворен вид. Се оценува дека денес околу 3-5% од осудените лица казната затвор ја издржуваат во установи од отворен вид, а 24-31% во установи од полуотворен вид. Пенолошките истражувања покажуваат дека постојат реални услови оваа структура и натаму да се менува во прилог на установите од полуотворен и отворен вид. Од друга страна, пак, според Годишните извештаи на Управата за извршување на санкциите на Република Македонија за работењето и состојбата во казнено-поправните и воспитно-поправните установи во Република Македонија за 2008, 2009, 2010 и 2011 година, во просек низ годините 32-34% од затворениците ја издржувале казната во затворено одделение на установата, 24-31% во полуотворено одделение, а околу 31% во отворено одделение. В. К. Turković: *Komparativni prikaz osnovnih obilježja zakonske i sudske kaznene politike u Sloveniji, Austriji, Italiji, Njemačkoj i Republici Hrvatskoj*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 11, broj 2/2004, str. 947-999.

²⁴ Проевски, В., (1977), Судско одмерување на казна, Скопје, стр.127.

оштетениот, жртвата, а осудениот се подложува на третман и надзор од стручни и овластени лица во заедницата и дека токму овие казни имаат поголем ефект во насока на намалување на стапките на рецидивизам.²⁵

Користена литература

Ashworth, A., (2002), Sentencing, in Maguire, M., Morgan, R., & Reiner, R., (Eds.), The Oxford Handbook of Criminology, (third edition), New York: Oxford University Press Inc.

Hirsch, von A. & Ashworth, A., (Eds.), (1998), Principled Sentencing: Readings on Theory and Policy, Oregon: Hart Publishing, Oxford and Portland.

Kokolj, Mitar (2009) „Kratak osvrt na uslovljenost i pravce kretanja kriminalne politike na područjima posebno pogođenim raspadom bivše zajedničke države, Naučni skup sa međunarodnim učešćem Sinergija 2009, Univerzitet Sinergija, Pravni fakultet, Bijeljina.

McLaughlin, E. & Muncie, J., (Eds.), (2001), The Sage Dictionary of Criminology, London: Sage Publications.

Milutinovic, M., (1984), Kriminalna Politika, Beograd: Savremena Administracija.

Recommendation No. R (92) 17 of the Committee of Ministers to Member States Concerning Consistency in Sentencing.

Арнаудовски, Љ. (1988), Пенологија, наука за извршување на кривичните санкции, Скопје

Груевска-Дракулевски, А. (2010) „Влијание на казната затвор врз рецидивизмот“ (докторска дисертација), Правен факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Државен завод за статистика, Пријавени, обвинети и осудени сторители на кривични дела во период од 2007 до 2011 година (полнолетни и малолетни), Статистички прегледи, Република Македонија, Скопје

Закон за извршување на санкциите („Службен весник на Република Македонија“ бр.2/2006 и 57/2010).

Закон за судовите („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2006; 62/2006; 35/2008 и 150/2010)

Камбовски, В., (2006), Казнено право (општ дел), Култура, Скопје

Кривичен законик на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.37/1996; 80/1999; 4/2002; 43/2003; 19/2004; 81/2005; 60/2006; 73/2006; 7/2008; 139/2008; 114/2009 и 51/2011).

---

²⁵ За ова в. повеќе: Груевска-Дракулевски, А. (2010) „Влијание на казната затвор врз рецидивизмот“ (докторска дисертација), Правен факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Марјановиќ, Ѓ, и Каневчев, М. (2010), Македонско кривично право (општ дел), Скопје: Просветно дело.

Проевски, В., (1977), Судско одмерување на казна, Скопје.

Проевски, Ј., (1998), Кривичен законик (објаснувања, коментари, судска практика), Скопје: Агенција „Академик“

Сулејманов, З., (2001), Криминална политика, Графохартија, Скопје

Сулејманов, З., (2001), Кривично право (општ дел), Графохартија, Скопје.

**CRIMINAL POLICY OF THE COURTS IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA IN THE
PERIOD 2007-2011**

Summary

This paper analysis the judicial penal policy in the Republic of Macedonia in the period 2007-2011, and not the legal penal policy or criminal sanctions by type and height prescribed by the law. In order to carry out consistent conclusions, first, the paper analyzes some important phenomenological features of the crime in the Republic of Macedonia in the analyzed period, in particular the scope of criminality and its structure according to the types of the committed criminal acts. Then, the paper analyzes the sanctions that are imposed by the type and height, than according to the types of criminal acts and according to the courts that had imposed them.

For the purpose of the analysis of the penal policy in the Republic of Macedonia, official statistical data of the State Statistical Office of the Republic of Macedonia in the period from 2007 to 2011 are used.

This research is particularly important because the analysis of the court's criminal policy is important to evaluate the effectiveness of various sanctions. The relationship between the case law of punishment and crime rates can be significant to extrapolate the effectiveness of various sanctions and to demonstrate to what extent particular sanctions are applied.

---

²⁶ Law Faculty “Iustinianus Primus” – Skopje.